

‘Wij zijn niet de baas over, maar onderdeel van de natuur’

★ Een nationaal park of rivier als rechtspersoon, kan dat ook in Drenthe?

In de film ‘I am the River, the River is Me’ neemt Maori-stamleider Ned Tapa ons in zijn houten kano mee voor een tocht over de Whanganui-rivier (spreek uit Fanganui) op het Noorder Eiland van Aotearoa, Maori voor Nieuw-Zeeland. Aan boord bevinden zich zijn volwassen kleinzoon, een Noorse filmploeg, enkele activisten en twee Australische Aboriginals.

DHERO MOORLAG

e natuur links en rechts van de brede rivier is adembenemend: bergen begroeid met dichte oerwouden. Opvallend zijn de boomvarens. Deze varens kwamen in ons land in het Carboon voor, een half miljoen jaar geleden.

Fossiele bladeren van boomvarens zijn in de Limburgse steenkool teruggevonden. Ned Tapa vertelt dat hij volledig tot rust komt zo gauw hij op de rivier is. Hij vergeet de problemen van zijn stam. Hij drukt zijn passagiers op het hart vooral te bedenken dat de rivier heilig is, een levend en ondeelbaar wezen. De rivier spreekt tot je.

Wij zouden zeggen: de rivier is een entiteit, een grootheid, de rivier leeft, heeft be-

De rivier is een entiteit, een grootheid, de rivier leeft

staansrecht, is een schepsel. Daarom hebben de Maori's tientallen jaren gevochten om de rivier rechtspersoonlijkheid te geven, zodat er niet zomaar huizen en fabrieken langs de rivier mogen worden gebouwd en sportevenementen in oerwouden en op de rivier kunnen plaatsvinden.

In 2017 werd de Whanganui-rivier door het Nieuwzeelandse parlement bij wet tot rechtspersoon verklaard. In de film zie je dat de publieke tribune in het parlamentsgebouw door Maori's is ingenomen. Ze heffen een lied aan en voeren een Haka op, een traditionele Maori-dans. Kippenvel. Je krijgt tranen in de ogen.

In 2014 kreeg het vierkante kilometers grote Nationaal Park Te Urewera, ook op het Noorder Eiland van Nieuw-Zeeland, rechtspersoonlijkheid door toedoen van de Tühoe Maoristam die in dat uitgestrekte gebied leeft en zich ‘Kinderen van de Mist’ noemen.

Luisteren naar de natuur

Wat we van Maori's en andere inheemse volken kunnen leren over onze plaats in de natuur is, hoe wij mensen ons opnieuw moeten verhouden tot de natuur. De natuur spreekt haar eigen taal. Het is de vraag of wij wel kunnen luisteren.

De laatste jaren spreekt de natuur ons aan in termen van droogte, plagen, overstromingen, stormen en bosbranden. Als we goed luisteren, spreekt de natuur ook een andere taal en gaan we stilaan het complexe samenspel tussen bomen, wilde planten, schimmels en dieren zien. Je leert dat we niet de baas over de natuur zijn, maar onderdeel van het ecosysteem.

Op een gegeven moment legt Ned Tapa zijn kano aan de oever stil en vraagt iedereen te zwijgen. Hij zegt: ‘Als je zit en luistert, zul je de rivier en het land horen zingen. Alles is met elkaar verweven, in harmonie.’ Ze horen de rivier stromen en kabbelen, stroomversnellingen bulderen, er komen geluiden van vogels uit het oerwoud en het geritsel van bladeren. De twee Aboriginals denken aan hun rivieren in Australië.

Plotseling zien we de beelden van deze rivieren. Ze staan droog op een enkele natte plek na, een plas in de droge bedding.

Maori stamleider Ned Tapa.
STILLFRAME I AM THE RIVER, THE RIVER IS ME

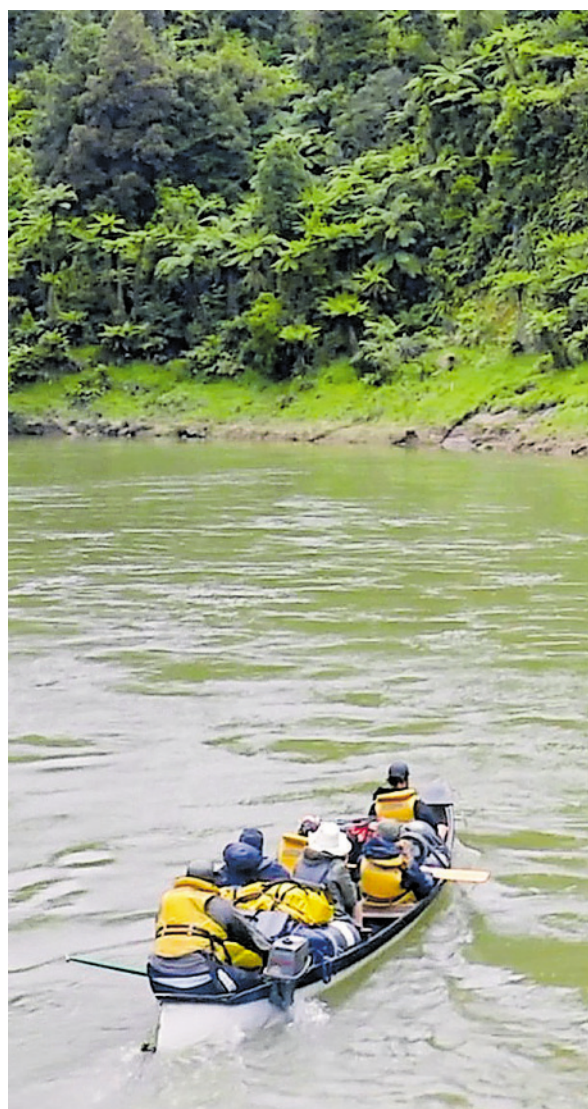
Boeren gebruiken het water voor bevoeding. Wat een verschil met de 290 kilometer lange Whanganui met al zijn rijk beboste bergen en natuurleven rondom. In de kano legt men 30 kilometer af. De rivier stroomt in zee bij de stad Whanganui.

De tocht over de rivier duurt vijf dagen. In het kampement op een oever fluit een Maori op een benen fluit en vraagt Ned Tapa opnieuw goed te luisteren, ook naar de nachtelijke geluiden van het woud. Iedereen is diep onder de indruk.

Onder invloed van de woorden van Ned Tapa glijdt een vredige rust over het gezelschap. Filmmaker Petr Lom registreert alles feilloos. Echt een beleving. De stilte is voelbaar.

Elders in de wereld

De actie van de Maori's staat niet op zichzelf. In Ecuador kan elke burger de rechten van Pacha Mama (Moeder Aarde) in de rechtzaal verdedigen sinds 2008. Nationale parken kregen een rechtspositie die in de

Kano's op de Whanganui-rivier.
STILLFRAME I AM THE RIVER, THE RIVER IS ME

Drooggevalen wad bij Paesens. FOTO HERO MOORLAG

